

Cuvânt înainte

„Școala cea mai bună e aceea în care înveți,
înainte de toate, a învăța”

Nicolae Iorga

Școala înseamnă trei lucruri deodată: o casă care deschide frenetic porțile cunoașterii, o carte care odată descifrată rămâne veșnic, străpungând tărâmurile eternității și un dascăl receptiv la întrebările dilematice ale generațiilor pe care le educă.

Școala este leagănul inițierii în tainele cunoașterii: muncă și dăruire, pasiune și abnegație, educație și cultură, bucurie și nostalgie, aduceri-aminte.

Pe tot parcursul ființării sale, omul derulează o intensă activitate de învățare și creație. Dar numai educația, cultura, credința, ținuta morală și etică îl calăuzesc în abisurile acestei lumi. Odinioară școala și biserica erau îngemănate, dascălul și preotul fiind amfitrionii maselor, ei cultivau slovele de foc ale științei. Cu toate greutatele inerente acelor timpuri, dascălul a luminat calea strămoșilor și moșilor noștri, transmitându-ne mai departe tradițiile, poveștile și vorbele sfinte care au farmecul „dureros de dulce” al acelor vremi.

Menirea tinerelor generații este de a desfășura o intensă activitate de învățare și creație. Totul se rezumă la „a învăța cum să învățăm” în mod eficient, inteligent și creativ din trecut și din prezent.

Școala a evoluat, explozia de informații a generat și transformarea intensă a învățământului clasic, rigid într-unul modern, creativ și inteligent, bazat pe participare și colaborare, în care profesorul conlucrează: totul se află acum sub incidența calculatorului.

Remarcăm faptul că învățarea înseamnă atitudine, atât față de cunoaștere, cât și față de viață, care a pus și pune accentul pe inițiativa omului.

Tocmai de aceea autorii ne oferă o carte despre Școala Generală din Sângeorgiu de Mureș - o veritabilă monografie. Prin munca intensă pe care au depus-o în arhive și biblioteci sparg tiparele timpului și aduc la lumină numele și figurile unor directori, profesori, dascăli care s-au impus prin cinste, muncă și abnegație și au contribuit la educarea și instruirea generațiilor de elevi care au trecut pragurile acestor școli din Sângeorgiu de Mureș.

Valoarea monografiei este accentuată și de ilustrația bogată și inedită, constituind o prețioasă sursă de informație.

Auzindu-l depănând amintiri despre școală pe publicistul Ilarie Gh. Opreș, acest fiu al comunei, credem că e vorba despre nostalgie, dar înainte de toate editarea acestei cărți se dovedește a fi un act de veritabilă cultură și dragoste față de plaiurile natale.

Această carte nu putea fi realizată fără aportul nemijlocit al profesorului Nagy Csaba Sándor - directorul școlii, care din primul moment, a îmbrățișat ideea realizării acestei monografii, sprijinind cu documentele existente în arhiva școlii, precum și fără ajutorul generos al angajaților școlii, care au selectat materialele.

O contribuție deosebită a avut-o profesorul de istorie Emilia Opreș, care, de la numirea ei la actuala școală s-a preocupat în orele de istorie și în cadrul cercului de istorie și arheologie locală, de descoperirea și valorificarea de mărturii istorice despre comună și școală, realizând prima carte monografică despre școală și comună: „Cronica ilustrată” apărută în anul 1995.

Lucrarea de față coincide cu atestarea documentară a școlii sângeorzene de 225 de ani, din anul 1778, precum și a 75 de ani de la construirea în anul 1928 a actualei școli.

Cartea „Sângeorgiu de Mureș-Școala între anii 1778-2003, însemnări” este un documentar care poate sta la baza unor lucrări despre școală, cadrele didactice și elevii care au absolvit-o.

prof. Laura BAIA

„Întreaga viață este o școală.”
(J.A. Comenius, pedagog ceh din sec. al XVII-lea,
întemeietorul pedagogiei moderne)

Dragă cititorule,

Această carte reprezintă rodul unei munci migăloase, desfășurate cu meticulozitate, perseverență și acribie, o carte câtuși de puțin senzațională, într-o vreme în care acesta se caută atât de mult, cu orice preț și în orice lucru.

Este o filă de istorie și în același timp un crâmpei de viață școlară, parte din viața unei comunități rurale; un crâmpei de viață ce ni se relevă treptat, pe măsură ce parcurgem cartea și mai ales după ce vom încerca să pătrundem cu ochii minții dincolo de cifrele cuprinse în statistici și care, de ce nu, poartă în ele poezia, farmecul, dar mai ales tumultul unor vremi de grele încercări și cumpănă pentru neamul românesc din Transilvania.

Bine structurată, folosind criteriul cronologic, cartea de față valorifică în mod judicios o bogată bibliografie, deopotrivă documente românești și maghiare, dându-ne o imagine clară, coerentă și cursivă a învățământului dintr-un sat transilvan, din perspectiva a mai mult de două secole de istorie.

Folosind metoda comparației, cititorul mai mult sau mai puțin avizat cu fenomenul istoric în integralitatea lui își va putea imagina și explica logic și argumentat momentele de evoluție și involuție ale actului educațional în cadrul comunității din Sângeorgiu de Mureș, momente care se circumscriu drumului sinuos și cu sincope parcurs de întregul învățământ din Transilvania într-o perioadă istorică vitregă.

Ideea de emancipare națională și socială a românilor din Transilvania pătrunde în marea masă a populației rurale începând cu sfârșitul secolului al XVIII-lea, deopotrivă prin intermediul școlii și al bisericii. De altfel, învățământul, aflat sub influența iluminismului, a fost un factor decisiv în educația realizată în spirit național.

În Transilvania sfârșitului de secol XVIII au fost fondate noi școli românești, laice sau confesionale, în regiunile grănicerești, în lumea satelor, la Blaj, Brașov, Arad și Beiuș. O

statistică întocmită de generalul Bucow în această perioadă consemna 2.719 dascăli români, ceea ce ilustrează setea de cunoaștere, ca și efortul românilor de a-și păstra, pe orice cale, ființa națională.

Mișcarea Supplexului, din 1791, precum și activitatea reprezentanților Școlii Ardelene cultivă deopotrivă sentimentul patriotic și cel de mândrie națională, dar și interesul deosebit pentru propășirea școlii.

Treptat, sentimentul patriotic se radicalizează și în același timp se cristalizează o mișcare națională care a îmbrăcat tot mai mult un caracter profund militant.

Momentele de mare dramatism din istoria românilor, precum anul revoluționar 1848, realizarea dualismului austro-ungar în 1867, legea Banffy din 1896 și legile Appony din 1907 ce vizau deznaționalizarea românilor din Transilvania și maghiarizarea lor forțată, de asemenea urmările tragicului an 1940 pentru românii din această provincie, ni se relevă la o citire mai atentă a cifrelor ce prezintă situația școlii din Sângeorgiu de Mureș în momentele amintite mai sus. Iar dacă privim din această perspectivă întreaga perioadă tratată de autori, ideea centrală care ni se dezvăluie este aceea de permanență, de continuitate, de rezistență prin educația și cultura promovate de școală.

Doresc să mai subliniez faptul că această carte nu este una polemică, ci o carte în care sunt prezentate cronologic, pe bază de documente, fapte, persoane și statistici cu caracter școlar. De altfel, și această carte, ca și cele anterioare scrise și publicate despre comuna Sângeorgiu de Mureș, se înscrie în sfera preocupărilor unor împătimiți cu vocație de istorie. Este o carte de istorie, scrisă cu multă dragoste și respect pentru comunitatea în care conviețuiesc deopotrivă români, maghiari și rromi.

Cartea de față te lasă pe tine, cititorule, să compari, să evaluezi și eventual să-ți formezi un punct de vedere personal.

Prof. Balint NICOLAE